

Box it! Om kasser og kultur uden grænser

Det handler om at tænke nyt og frit; ud af boksen, som man siger.

Rethink your limits. Unbox our future.

Men hvad vil det egentlig sige at tænke frit? Og hvad er det, vi skal 'unboxe'?

Følg mit lille hverdagsstudie i kulturelle normer.

Det handler det om kulturelle normer, og den virkning de har på os. Så med fare for at blive forvekslet med et reklameindslag, skriver jeg nu lidt om.... kasser!

Anledningen er et reklame-opslag, som jeg lige nu passerer hver dag på turen gennem byen: *Unbox our future*. I begyndelsen troede jeg, det var en ny headliner fra Kulturby Aarhus 2017 – helt i tråd og ånd med *Rethink your limits*, som har præget bybilledets søjler, mure og bus-skure gennem året. Det viste sig så at være en reklame for Samsungs nye mobil – okay, forskellen mellem kulturelt flagskib og telefon-reklamer er så blevet mindre, siden jeg kunne tage sådan fejl. Og fejlen sætter tanker i gang: Hvad er det for noget med de grænser, som der åbenbart fra alle sider insisteres på, at vi skal bryde eller gentænke? Og hvorfor bliver jeg forstemt over det i stedet for at tænke: Yes, det er da lige præcis det jeg skal!?

Budskabet er klart nok: Det handler om at tænke nyt og frit; ud af boksen, som man siger. Mantra'et er, at vi skal frigøre os fra begrænsende 'kassetænkning' og bevæge os ud på de åbne vidder, hvor det nu frigjorte potentiale kan forløses og folde sig helt ud. Det underlige er, at det på mig virker som et déjà-vu fra min ungdom; nu re-lanceret i en engelsksproget udgave. Da jeg begyndte i gymnasiet i 1979 var luften fuld af efterdønningerne fra 60'ernes ungdomsoprør: Vi bølgede med på mantra'et om at frigøre os fra snærende traditionsbånd og flinkeskole-normer, og der var da også ret mange normsættende bånd, som trængte til at blive løsnet, så skaber- og virketrangen kunne blive lukket lidt ud af folden.

Men nu er det 2017, og det der var nyt, frigørende og alternativt, er forlængst blevet til en norm. Faktisk har vores kultur de senere år været massivt domineret af forestillingen om frihed: At kunne 'forløse sit fulde potentiale' er tæt på at være en selvfølgelig fordring til livet, og forestillingen om at vi kan gøre, hvad vi ønsker os (if you can dream it, you can do it) er fremherskende. I en globaliseret tidsalder er det endda hele verden, der som en stor åben scene blot venter på vores helt unikke og skelsættende entré. Så hvor grænsebrydningerne i 1960'erne og 70'erne havde traditionsbundne normer om social og kulturel adfærd som sin baggrund – og derfor bragte tiltrængte og strømførende kulturforandringer med sig – er baggrunden i mellemtiden skiftet ud. Det grænseløse rum er normen, og vi opfylder den med grænseløs stræben.

Det handler om forholdet mellem forgrund og baggrund: Hvis man skal 'tænke ud af boksen', skal der være en boks at tænke ud af! Det er jo netop 'boksens' tilstedeværelse, der gør opfordringen til at tænke ud af den meningsfuld. Så hvad er det for en box, vi skal 'unboxe'? Hvor er de 'limits', vi skal gentænke?

Dét er kilden til min forstemthed: Når vi på en baggrund af normer, der forventer af os, at vi mestrer det moderne livs grænseløse

optimeringskrav, yderligere opfordres gennem såvel kommercielle som kulturelle reklamer (og sammenfaldet er faktisk lidt skræmmende i sig selv!) til at sprænge rammerne og bryde alle grænser, så er der noget i budskabet, der knækker sammen. Opfordringen vender sig til sin modsætning og bliver i stedet en bekræftelse på – og en intensivering af – en allerede eksisterende forventning til os. Den får nærmest karakter af et påbud, der slynges i hovedet på os og beder os om at løbe endnu

hurtigere, være endnu mere innovative, endnu smartere og mere unikke. Og med tungen halsende efter i spurten er det stadig uklart, hvad det er, vi for enhver pris skal tænke os fri af.

Box it!

Så reklamerne vækker min indignation på mange menneskers vegne. Fx. taler jeg med mange unge mennesker, der føler sig mislykkede og utilstrækkelige, fordi de ikke klarer at leve op til alle de forventninger om det rigtige og helt unikke liv, som de føler de skal. Så må vi i gang med at bevæge os mod strømmen og finde tilbage til steder i deres liv, der giver fodfæste igen; steder hvor forventningspresset *ikke* er tilstede, og hvor de føler sig glade og kan følge med sig selv. Herfra kan vi begynde at folde de værdier og tanker ud, som *de selv* ønsker at orientere sig efter i livet, så de kan finde *deres egen vej* i overensstemmelse med det.

Hvis vi skal have en chance overfor det grænseløse, bliver vi nødt til at gå mod strømmen. Vi må gå den modsatte vej og begynde at interessere os lidt for kasserne: Hvilke 'kasser' findes der faktisk i vores liv? Hvilke normer og rammer orienterer vi os efter, og hvad synes vi om, at det er sådan? Repræsenterer de værdier, som vi fortsat gerne vil lade os guide af? Kan vi have glæde af at gå tilbage og 'samle gamle kasser op' og gøre dem til en del af vores aktuelle repertoire? Og måske er der også nye uafprøvede 'kasser', som vi har lyst til at flytte ind i.

At finde ind i vores livs 'kasser' er det nye revolutionære. Det er den kontrapunktiske bevægelse til den grænseløse udviklingskultur, som skaber modvægt og personlig ballast til at navigere med os selv ved roret. Mennesker er ikke fritsvævende satellitter i verdensrummet; vi har brug for at indhegne arealer, som vi kan orientere vores færden efter. At forbinde os med nogen eller noget, som vi kan forpligte os på og tage vores afsæt fra. Og at kende det hvorfor, der ligger bag vores valg.

PS. Hver gang jeg åbner min e-boks, må jeg trække lidt på smilebåndet: 'Tænk ind i boksen', opfordres jeg til, og det er da så dejligt befriende at få en lille pause og bare få lidt orden på alle sine små 'kasser' derinde. Stille og roligt og én af gangen.

Tina Lauritsen, november 2017